

R.C. Ljubljana.

Kar bi Vam danes rad povedal, so moje misli, ki sem jih doslej razodel pri eni ali drugi priliki temu ali onemu izmed svojih tovarišev in pa nekej malega tega, kar sem prednašal v dveh najstarejših klubih našega distrikta, v Beogradu in Zagrebu, pa mi je na tem, da te misli tudi Vi čujete. So to zaključki, ki izvirajo iz globokega rotarskega prepričanja in iz obilnih izkustev, črpanih iz ogromnega rotarskega dela na eni in rotarski ideji prilagodenega življenja na drugi strani. Vem, da niso vsi mojih nazorov in da glejajo na življenje, - pa morda tudi na rotarstvo - bolj realno, toda očitam jim, - da so zapustili pot človeka in če mi pravijo, da je to posledica današnjega materijalističnega časa in da se je treba prilagoditi razvoju stvari, ki ga opazujemo po celiem svetu, jim moram reči, da si je človek materijalistične oblike svojega življenja sam napravil, da je sam zakrivil današnje posledice in da naj tudi sam najde nazaj na pra-

va pota, ki so mu določena. Naš današnji svet se mi zdi kakor oni, ki je zašel iz glavne ceste, po kateri naj bi hodil, na stranska pota, ki ne vodijo k njegovemu cilju, na steze in prodira kar svojeglavno naprej po neznanih mu goščavah in ne da bi mislil na to, da se utegne v njih izgubiti. Ne pade mu na um, da na ta način ne bo prišel do cilja, temveč, da bi moral ubrati nazaj svojo pot, da pride zopet na glavno cesto po kateri je preje hodil. Videti je, da nas sam čas in pa njegov razvoj že tirata nazaj, da se umikamo na svoja stara pota, a da mi sami ne spoznavamo svoje zmote in se trdovratno borimo proti temu umikanju. Ono strastno brzenje in vrtoglavvo prehitevanje za samimi materijel-nimi dobrinami, ki je doseglo v preteklih dveh letih svoj višek in ki daleč presega kapaciteto človeške fizične in osobito pa duševne potence bi brez dvoma ugodnobile človeka in mu zmanjšale življensko sposobnost do fizičnega in duševnega razsula, če ne bi generacija še iz prejšnjih časov in od svojih prednikov imela v sebi neko gotovo rezervo, ki pa so jo zadnja leta tudi

izčrpala. Posledice tega pojava vidimo dosti jasno nele v podatkih kriminalistike, temveč tudi na priprostem o pazovanju današnjega človeka, ki je fizično izčrpan in duševno razdrapan do skrajnosti in ki ga zdaleka ni primerjati z onim telesnò in zlasti duševno zdravim človekom predpreteklih desetletij; vidimo pa posledice zlasti na naši mladi generaciji, ki je zvečine duševno eksaltirana, sili v ekstreme podzemnih kanalov rednega življenja, ki brez idealizma računa samo z uspehi, ki jih more prinesti s seboj razsulo današnjega življenskega sistema, ki pa ni sposobna za življenje, kakršno si še mi, ki imamo njega pretežen del za sebcj, kot ideal predstavljamo. Kakor je zk telovadba za telo koristna samo tedaj, če se z njo parallelno razvija tudi um in narobe, da je duševni razvoj za človeka koristen le tedaj, če pri tem ne zastane razvoj telesa,- tako pravim, da je uspešno materijalistično udejstvovanje človeka le tedaj mogoče in koristno, če se v njem sočasno, parallelno in sorazmerno razvija njegova idealna zasnova. Če pa ostane pri brezobzirnem izčrpavanju telesnih in du-

Če na tem mestu od vseh neugodnih pojavov sedanjega časa izrežem en sam, pa morda najvažnejši moment, to je današnjo nezaposlenost, Vam povem, da z vsem povdankom ponavljam in podčrtavam to, kar sem objavil v oktoberski številki Jugoslovenskega Rotara na 12. strani in kar je že 12. junija 1934 predsednik Kallab Rotary-Kluba Klagenfurt povedal o razmerah v Koroški. Rekel je: Ta normalna usoda našega malega naroda naj bi bila za vzgled vsemu svetu, ki ječi v sponah industrijalizacije in brezposelnosti, ker, dokler se delavski bataljoni velikih mesin industrije ne nauče delati onega, kar so delali njihovi dedje, da namreč pridelujejo lasten kruh na lastni zemlji, daleč od razkošja, kina, i.t.d., dokler se ne izvrši selitev naroda iz mest, iz tvornic, iz delavskih domov v provinco na lastno grudo, - ne bo svetu pomoci.

ševnih sil človeka brez odmora in brez negovanja onih idealnih zadač, ki so mu usojene in katerih izvajanja sledujemo od prvih kulturnih proizvodov trogloditov, bo zadela človeka usoda predpotopnih živali, ki so izumrle, ker so prenehalo predpogoji za njihovo eksistenco. Bo jim se, da bo nenaravni razvoj sedanje generacije imel zelo zle posledice v potomcih in če človeka ne usmerimo zopet nazaj na naravna njegova pota, se bo dekadence stopnjevala do razsula. < ->

Če iz te splošne perspektive vržemo en sam bežen pogled na naše rotarstvo, konstatiram iz delovanja skoro vseh Rotary-klubov brez izjeme, da se mnogo preveč bavimo z gospodarskimi in pridobitnimi vprašanji, kakor bi človek imel le razum in roke, ne pa tudi srca. Deloma je temu nedostatku kriva mentaliteta naše ameriške zasnove, deloma pa tudi vseskozi poslovni značaj sedanjega časa. Če pregledate programe naših in tujih klubov, vidite, da se posveča tolikšnja pozornost vsemu, kar je s pridobitnim udejstvovanjem v posredni in neposredni zvezi, - kakor, da ne bi poleg pridobivanja obstojali

tudi še pojmi, ki predstavljajo boljši in idealnejši del človeškega bistva. Zakaj govorimo toliko o industriji, trgovini, o krizi in o vsem drugem, kar je v zvezi z našim poklicnim udejstvovanjem, - zakaj pozabljamo pri tem, kako dragocene so naši deci prijazne in svarilne besede staršev, - pozabljamo, kako sladke so besede »če«, »mati«, »žena«, »deca«, - pozabljamo, da ni priroda posula naših gora s temnimi šumami samo za to, da bi jih lesna industrija eksploatirala, - pozabljamo, da žuboreči studenec ne izvira izpod sinje skale samo za to, da bo sila njegovega padca prispevala k elektrifikaciji dežele, da bo hladno njegovo perišč prispevalo k množini velike reke, po kateri naj brodovi blago prevažajo, - pozabljamo, da je priroda ustvarila toliko ljubkih živali, a ne samo za to, da bi iz njih delali konserve; in naša brda, naša gorska jezera, naša morska obala in vse naravne krasote, ki jih v toliki meri šteje naša domovina, niso ustvarjene samo za tujski promet in da bi nam radi njih tujci donšali milijone. Vse to, kar nam je z bogato roko dala

na razpolago priroda, je ustvarjeno tudi za nas, da opazujemo njeno delo, da se vzradoščamo njenih krasot, da se od nje učimo in z njo postanemo dobri in plemeniti. Vse to smo pozabili. Pozabili pa smo tudi, da obstoji razven strojev nebroj drugih produktov človeškegauma in znanja, - da so kiparji, slikarji in arhitekti, pesniki, pisatelji in skladatelji vložili v svoje delo in svoje proizvode toliko svojega srca in svojegauma, da bi njih kulturni produkti bili vredni vsaj enega dela one pažnje, ki jo posvečamo v tolikšnji meri trgovini in industriji. Konečno ne smemo pozabiti, da pojm prijateljstva ni identičen z izkoriščanjem osebnih zvez zaradi lastnih interesov. - Kakor ga opazujem, se mi zdi človek, da postaja vedno bolj podoben robotu, mrzljemu mehanizmu, brez ljubezni in brez srčne kulture. Mislim, da se ne motim, če tráím, da nobena perturbacija v zgodovini človeka ni bila zvezana s tolikšnjim počankanjem idealizma, kakor sodobni pojav, ki ga imenujemo svetovna kriza. Predpotopni človek je gotovo boril najhujši boj za svoj obstanek, boril ga je z na-

ravo, boril ga je z zemljo, ki se je tekrat prekrajala,
boril ga je ~~z~~ ^{admo} fesfero, boril ga je z divjimi živalmi,
bil je res pravi boj za golo človeško življenje, a ven-
dar najdemo pri vsakem predmetu, ki nam priča o njegovi
dobi nekaj četudi primitivne umstvene kulture. Trojan-
ska vojska, križarske vojne, pa tudi tridesetletno vojno
spremljajo, če že ne idealni nameni, pa vsaj kolikorto-
liko idealno obeležje, sprembla jih obenem umstveno kul-
turni razvoj. Tudi francoska revolucija nam je prinesla
mnogo ustvaritev, ki jih danes občudujemo, medtem ko
sem preprisan, da zgodovina ne zapisuje še v nobenem ča-
su tako malo umstveno kulturnega razvoja, kakor čas, ki
ga danes preživljamo.

Če naj te zaključke apliciramo na svoje rotar-
sko udejstvovanje, je po mojem globokem prepričanju tre-
ba, da program svojega dela izpopolnimo tako, da ne bo
enostranski in da se v klubih ne bodo obravnavale le go-
spodarske vprašanja, ne samo naš boj za obstanek in pri-
dobivanje materijelnih dobrin, temveč da se budem v iz-
datnejši meri posvetili tudi delu za umsko in srčno nao-

brazbo našega članstva, potom katerega hočemo uplivati tudi na naš narod sploh, da se bo zavedel prirodnih lepo svoje domovine, prirojene srčne dobrote naroda našega, da bo poznal njegovo umstveno in osobito tudi umetniško kulturo in da se bo z večjo intenziteto posvetil brigi za red v familiji, za individualno vzgojo svoje dece. Ena glavnih naših zadač je, napraviti človeka dobrega; s tem pa, da razpravljamo le o trgovini in industriji, o krizi, o davkih in drugih materijelnih vprašanjih, nismo v tem pogledu ničesar storili, ker postane pri tem poslušalec hladen, še bolj preračunljiv in še bolj vnet v materijelnem prehitevanju. Ne smemo videti svojih snežnih gora, svojih temnih šum, gorskih jezer in bistrih naših potokov, zlatega klasja na polju in azurne morske obale samo takrat, kadar jo razkazujemo potuječemu tujcu, da bi ga privabili in dobili od njega koristi. Prav tako ne smemo obravnavati del naših umetnikov le tedaj, kadar gre za kalkulacijo razmnožitve in prodaje umetniških proizvodov, temveč kulturno umetniško delo samo naj bo predmet naših razprav. Če se mi sami posvečamo samo svojemu poklicu in društvenemu življenju, zraven pa po-

zabljamo, da je vzgoja, ki jo uživa naša deca v šoli, povsem enostranska, če ji ni dodana obenem ljubezen, skrb in vzgoja samih staršev v domačem krogu, - nismo niti za svojo lastno deco storili tega, da bo dobra in plemenitega značaja.

Priroda, pa naj izrežemo katerikoli drobec naše s krasotami preobložene zemlje - neposredno vzgajanje lastne dece v dobrega in plemenitega človeka in pa umetnost naša - nas bodo napravile plemenitejše, boljše in nas bodo izobrazile v onem pravcu, ki ustreza temeljnim načelom našega pokreta.

Kar sem Vam danes povedal, je le ena izmed mojih misli, ki me zaposluje ob vsakem dnevnem in nočnem času, ki zajemajo včasih iz nepoznanih globin obsežnih in breztalnih kakor tema, - včasih iz neposrednih opazovanj stvari in dogodkov, ki nam jih prikazuje beli dan, - vedno pa z mero prevdarka, a s posodo, ki se imenuje človeško srce.

Sprejmite moja izvajanja kakorkoli. Malokdo me bo razumel, marsikdo se bo posmehnil, toda jaz jih vidim kakor bridko resnico.